

การพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย

The Development of Storybooks for Enhancing Thai Vocabulary Learning in Early Childhood

สุจิตรา ชวตรัมย์*

Sujitra chuadram

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Master of Education Program in Teaching Thai Language Faculty of Education,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: sujitra.chu@mcu.ac.th

Received: May 08, 2026

Revised: May 18, 2026

Accepted: June 23, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อสร้างหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย และศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อหนังสือนิทาน และ (๒) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองแบบ One Group Pretest–Posttest Design กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ ๓–๔ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหมู่บ้านเจษฎา ๖ จำนวน ๓๓ คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านหนังสือนิทานจำนวน ๔ เรื่อง อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๔ สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า (๑) หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหนังสือนิทานอยู่ในระดับมาก และ (๒) ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการใช้

* นางสาวสุจิตรา ชวตรัมย์ Miss Sujitra chuadram.

หนังสือนิทานที่มีการออกแบบคำศัพท์อย่างเป็นระบบ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถส่งเสริมความเข้าใจ การจดจำคำศัพท์ และการนำคำศัพท์ไปใช้ของเด็กปฐมวัยได้

คำสำคัญ : หนังสือนิทาน; คำศัพท์ภาษาไทย; เด็กปฐมวัย; การเรียนรู้ทางภาษา; สื่อการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to (1) develop a storybook for promoting Thai vocabulary learning among early childhood students and to examine their satisfaction toward the developed storybook, and (2) compare the Thai vocabulary learning ability of early childhood students before and after using the storybook. The study employed a quasi-experimental research design using the One Group Pretest–Posttest Design. The sample consisted of 33 early childhood students aged 3–4 years who were studying at Jessada 6 Child Development Center, selected by purposive sampling. The research instruments included the storybook for promoting Thai vocabulary learning developed by the researcher and a test measuring Thai vocabulary learning ability. The experiment was conducted by organizing learning activities through four storybooks continuously over a period of four weeks. The data were analyzed using mean, standard deviation, and paired samples t-test.

The research findings revealed that: (1) the storybooks developed by the researcher for enhancing Thai vocabulary learning could be appropriately used in learning activities, and the early childhood children showed a high level of satisfaction toward the storybooks; and (2) the Thai vocabulary learning ability of the early childhood children after the experiment was significantly higher than before the experiment at the .05 level. These findings indicate that the use of storybooks designed with systematic vocabulary presentation and continuous learning activities can enhance young children's comprehension, vocabulary retention, and ability to use Thai vocabulary appropriately.

Keywords : Storybooks; Thai Vocabulary; Early Childhood; Language Learning; Learning Media

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร การคิด การเรียนรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญของการพัฒนาทางภาษา เด็กที่มีคลังคำศัพท์เหมาะสมตามวัยจะสามารถสื่อสารความต้องการ ความคิด และอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังส่งผลต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น^๑ ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มีข้อจำกัดด้านคำศัพท์มักประสบปัญหาในการสื่อสาร การทำความเข้าใจคำสั่ง การอ่านจับใจความ และการแสดงออกทางความคิด ซึ่งอาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระยะยาว^๒

คำศัพท์ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทางภาษา เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่เชื่อมโยงระหว่างการรับรู้ ความเข้าใจ และการสื่อสาร เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้คำศัพท์ผ่านประสบการณ์ตรง การฟัง การพูด การเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว^๓ หากเด็กได้รับการกระตุ้นทางภาษาอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาและการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพปัญหาในปัจจุบันพบว่า เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งยังมีปัญหาด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย ไม่สอดคล้องกับวัย อันเนื่องมาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การขาดปฏิสัมพันธ์ทางภาษา และการใช้สื่อดิจิทัลที่ไม่เหมาะสม^๔ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าและขาดความพร้อมในการเรียนรู้

จากการสอบถามครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลลำไทร อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งมีปัญหาในการจดจำและเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทย ส่งผลต่อทักษะการฟัง การพูด และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย โดยเลือกใช้ “หนังสือนิทาน” เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย เนื่องจากนิทานเป็นสื่อที่สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ทางภาษา พัฒนาจินตนาการ และทำให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ผ่านสถานการณ์ที่มีความหมาย หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถผสมผสานภาพประกอบ เรื่องราว และกิจกรรมทางภาษาเข้าด้วยกัน ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้คำศัพท์ผ่านสถานการณ์จริง ทั้งด้านการฟัง การพูด และการเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์กับ

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๑๔-๑๖.

^๒ สุรางค์ โค้วตระกูล, **จิตวิทยาการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๒๑๐-๒๑๓.

^๓ กรมวิชาการ, **แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย**, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖), หน้า ๓๕-๓๘.

^๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ ๒๑**, (กรุงเทพมหานคร: สพฐ., ๒๕๖๒), หน้า ๒๕-๒๘.

ประสบการณ์จริง นอกจากนี้ การเล่นเกมอย่างสม่ำเสมอ ยังช่วยเพิ่มพูนคลังคำศัพท์ทั้งด้านการรับรู้คำศัพท์ (Receptive Vocabulary) และการใช้คำศัพท์ (Expressive Vocabulary) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านและการเขียนในอนาคต^๕

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาผลของการใช้หนังสือนิทานที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัย อันจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้านภาษาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในระดับปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อสร้างหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย และศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อหนังสือนิทาน

๒. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทาน

สมมติฐานการวิจัย

๑. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยอยู่ในระดับมาก

๒. ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยหลังการใช้หนังสือนิทานสูงกว่าก่อนการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) ที่มุ่งพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้ด้านภาษาในระดับปฐมวัย โดยตั้งอยู่บนแนวคิดสำคัญที่ว่า ภาษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการเรียนรู้ การสื่อสาร และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน จึงมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์และการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยกำหนดรูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มตัวอย่างภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย โดยมีรูปแบบการทดลองดังนี้

^๕ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, “การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา,” ใน เอกสารประกอบการสอน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔), หน้า ๘๕-๙๐.

กลุ่มตัวอย่าง	การทดสอบก่อนทดลอง	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การทดสอบหลังทดลอง
กลุ่มทดลอง	O ₁	X	O ₂

กำหนดให้สัญลักษณ์มีความหมายดังนี้

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

รูปแบบการวิจัยดังกล่าวมุ่งศึกษาความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และใช้ในการพิจารณาผลของนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีต่อความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ การออกแบบการวิจัยลักษณะดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการภายในสภาพจริงของห้องเรียน และไม่สามารถแยกผู้เรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้อย่างสมบูรณ์^๖ แม้ว่ารูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลองอาจมีข้อจำกัดด้านความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) เช่น อิทธิพลของการพัฒนาตามวัย (Maturation) หรือผลจากการทดสอบซ้ำ (Testing Effect) ผู้วิจัยได้ดำเนินการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนโดยกำหนดรูปแบบกิจกรรม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้มีความสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาการทดลอง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และทำให้ข้อมูลที่ได้สามารถสะท้อนผลของการใช้หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยได้และใกล้เคียงกับสภาพการเรียนรู้จริงมากที่สุด^๗

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ ๓-๔ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น ๑๔๑ คน ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว โดยเด็กในช่วงวัยดังกล่าวสามารถเรียนรู้คำศัพท์ผ่านประสบการณ์ การฟัง การพูด การเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๓ คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยพิจารณาจากความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และความพร้อมของผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทดลอง ทั้งนี้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะ

^๖ Donald T. Campbell และ Julian C. Stanley, รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองและกึ่งทดลอง, แปลโดย พิมพันธ์ เดชะคุปต์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๗-๑๐.

^๗ Creswell, J. W., การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ และแบบผสมผสาน, แปลโดย วิฑูรย์ สิมะโชติ และคณะ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๖๘-๑๗๒.

ดังกล่าวมีความเหมาะสมกับการวิจัยในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน ภายใต้อสภาพแวดล้อมจริงของห้องเรียน และให้ความสำคัญกับคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการกระจายเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และช่วยลดปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความคลาดเคลื่อนของข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การคัดออก ได้แก่

๑. เด็กที่มีข้อจำกัดด้านการได้ยินหรือการมองเห็น ซึ่งอาจส่งผลต่อการรับรู้สื่อการเรียนรู้
๒. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือมีข้อจำกัดด้านพัฒนาการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษา
๓. เด็กที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทดลอง

การกำหนดเกณฑ์ดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการควบคุมความแปรปรวนของข้อมูล และสามารถแสดงผลของการใช้หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยต่อความสามารถด้านคำศัพท์ของเด็กปฐมวัยได้ดีและใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน ๔ เรื่อง ประกอบด้วย เรื่อง ไปโรงเรียน เรื่อง บ้านของฉัน เรื่อง หนูเดินไปตลาด และเรื่อง สัตว์น้อยน่ารัก ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการและประสบการณ์ใกล้ตัวของเด็กปฐมวัย เนื้อหาของนิทานเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงคำศัพท์กับประสบการณ์จริงและเกิดความเข้าใจได้อย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาหนังสือนิทานมุ่งเน้นให้เป็นสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางภาษา ผ่านการใช้เรื่องราว ภาพประกอบ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยออกแบบเนื้อหาและคำศัพท์ให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมใกล้ตัวของผู้เรียน เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจและสนับสนุนการเรียนรู้คำศัพท์ นอกจากนี้ การพัฒนาหนังสือนิทานยังอาศัยแนวคิดของ Vygotsky ที่เน้นบทบาทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อการพัฒนาภาษา^๙ และแนวคิดของ Bruner ที่อธิบายว่าการเรียนรู้ผ่านโครงสร้างเรื่องราวช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความหมายของประสบการณ์ได้ดียิ่งขึ้น^{๑๐} ผู้วิจัยยังนำหลักการเรียนรู้เชิงความหมาย (Meaningful Learning) มาใช้ โดยกำหนดให้คำศัพท์สำคัญปรากฏซ้ำในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ การจดจำ และการนำคำศัพท์ไปใช้ได้^{๑๑} ในด้านองค์ประกอบของสื่อ ผู้วิจัย

^๙ เลฟ เอส. วีกอตสกี, *จิตวิทยาการเรียนรู้ในสังคม*, แปลโดย อารี พันธมณี, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๘๖-๙๐.

^{๑๐} Jerome S. Bruner, *การสร้างความหมายของมนุษย์*, แปลโดย คณะศึกษาศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๗๗-๘๕.

^{๑๑} ทิศนา ขัมมณี, *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๕๐-๕๕.

ออกแบบภาพประกอบให้มีสีสันชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหา สามารถสื่อความหมายของคำศัพท์ เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจ และพัฒนาต่อการเรียนรู้ผ่านการรับรู้ทางสายตา ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑) แบบทดสอบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบจากภาพ จำนวน ๒๐ ข้อ โดยมีตัวเลือกข้อละ ๓ ตัวเลือก ให้ครูผู้สอนอ่านคำถามให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กชี้ภาพที่ถูกต้องตามหมายเลขที่กำกับ โดยแต่ละคำถามมีภาพคำตอบที่ถูกต้องเพียง ๑ ภาพ

การให้คะแนน ตอบถูก = ๑ คะแนน ตอบผิด = ๐ คะแนน คะแนนเต็ม = ๒๐ คะแนน แบบทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน โดยใช้เฉลยเดียวกัน เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง และผลคะแนนความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.76 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.39 แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสูงขึ้นภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย

๒) แบบสังเกตพฤติกรรมความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินพฤติกรรมและความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยและครูประจำชั้นร่วมกันสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ๓ ระดับ ได้แก่ ๓ คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ ๒ คะแนน หมายถึง แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง และ ๑ คะแนน หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรม

แบบสังเกตประกอบด้วยรายการประเมินจำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ด้านความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ความสนุกสนานในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการตอบสนองต่อสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีคะแนนรวมทั้งสิ้น ๑๒ คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ – ๓.๐๐ หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ – ๒.๕๐ หมายถึง ระดับปานกลาง

และค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๕๐ หมายถึง ระดับน้อย

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง และดำเนินการสังเกตควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ ทั้งนี้ มีการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมแบบย่อระหว่างกิจกรรม และใช้แบบสังเกตสรุปหลังสิ้นสุดกิจกรรมเพื่อบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทดลอง ผลการประเมินพบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 แสดงให้เห็นว่าเด็กมีความสนใจ สนุกสนาน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านหนังสือนิทานในระดับสูง ทั้งนี้ การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมร่วมกับแบบทดสอบความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาไทยช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้สามารถวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้เครื่องมือมีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถวัดผลได้อย่างถูกต้อง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย แบบทดสอบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย และแบบสังเกตพฤติกรรมความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้งหมดเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา รูปแบบกิจกรรม และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย^{๑๑} ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือทางการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาว่าแต่ละข้อคำถามสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่^{๑๒}

ผลการประเมินความสอดคล้องพบว่า หนังสือนิทาน แบบทดสอบ แบบประเมินคุณภาพหนังสือนิทาน และแบบสังเกตพฤติกรรมความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (๐.๕๐) แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความตรงเชิงเนื้อหา และมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา ความชัดเจนของคำถาม และความเหมาะสมของภาพประกอบ

^{๑๑} บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๖๐), หน้า ๖๕-๖๘.

^{๑๒} กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๑๓๕-๑๓๘.

ก่อนนำเครื่องมือไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้น การดำเนินการดังกล่าวช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย และทำให้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมีความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผลการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด

การพัฒนาหนังสือนิทาน

การพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้น โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและออกแบบหนังสือนิทานให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ผู้วิจัยคัดเลือกคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับโรงเรียน บ้าน ตลาด และสัตว์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย ความเข้าใจง่าย และความสัมพันธ์กับประสบการณ์ใกล้ตัวของผู้เรียน เพื่อช่วยสร้างการเรียนรู้คำศัพท์อย่างเป็นธรรมชาติ ในด้านการออกแบบเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดโครงเรื่องให้มีลำดับเหตุการณ์ต่อเนื่อง ใช้ภาษาที่เรียบง่าย และสอดคล้องกับประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถติดตามเรื่องราวและเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังออกแบบให้คำศัพท์สำคัญปรากฏซ้ำในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างการจดจำและการนำคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสาร สำหรับภาพประกอบ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับความชัดเจนของภาพ สีเส้น และความสอดคล้องกับเนื้อหา โดยออกแบบภาพให้สามารถสื่อความหมายของคำศัพท์ได้ เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการรับรู้ทางสายตา ภายหลังการพัฒนาหนังสือนิทาน ผู้วิจัยได้นำสื่อที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา กิจกรรม และภาพประกอบ ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขและใช้จริงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความเป็นระบบและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยกำหนดระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น ๔ สัปดาห์ จัดกิจกรรมสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ครั้งละประมาณ ๓๐ นาที ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมกับสมาธิและความสนใจของเด็กในวัยดังกล่าว ทั้งนี้ การกำหนดระยะเวลาและความถี่ของกิจกรรมได้คำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการที่ระบุว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง ไม่ยาวนานเกินไป และมีลักษณะหลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจอย่างสม่ำเสมอ โครงสร้างของกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งถูกออกแบบอย่างเป็นลำดับขั้น ประกอบด้วย

๑. ขั้นกระตุ้นความสนใจ
๒. ขั้นการเล่นิทาน

๓. ขั้นการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ และ

๔. ขั้นการทบทวนคำศัพท์

โดยในขั้นกระตุ้นความสนใจ ผู้วิจัยใช้คำถามหรือสถานการณ์ใกล้เคียงเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็กกับเนื้อหาที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ส่วนขั้นการทบทวนคำศัพท์ เป็นการช่วยสร้างความเข้าใจและการจดจำ โดยให้เด็กได้ทบทวนคำศัพท์ผ่านกิจกรรม เช่น การชี้ภาพ การออกเสียงตาม และการเชื่อมโยงคำศัพท์กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้เกิดความคงทนและสามารถนำไปใช้ได้จริง โครงสร้างกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วม (Active Learning) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Learning by Doing) ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านภาษา สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

ในระหว่างการทำผลการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงพฤติกรรม กล่าวคือ ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากคะแนนแบบทดสอบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย ซึ่งใช้วัดผลก่อนและหลังการทดลอง เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความสามารถทางภาษา ขณะที่ข้อมูลเชิงพฤติกรรมได้จากการสังเกตความพึงพอใจของเด็กในระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสะท้อนถึงแรงจูงใจ ความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การเก็บข้อมูลทั้งสองลักษณะดังกล่าว ช่วยให้การวิเคราะห์ผลการวิจัยมีความครอบคลุมทั้งในมิติของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Outcome) และมิติของพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning Behavior) อันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนคุณภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยได้อย่างรอบด้าน^{๑๓}

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้คำนึงถึงหลักจริยธรรมในการวิจัย โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในลักษณะที่ไม่กระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก และรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด การดำเนินการดังกล่าวช่วยให้กระบวนการวิจัยมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านวิชาการและจริยธรรม

^{๑๓} กัลยา วาณิชย์บัญชา, การวิเคราะห์สถิติสำหรับการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๑๒๐-๑๒๕.

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) สร้างหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย และศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อหนังสือนิทาน และ ๒) เปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทาน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๓ คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาสามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

๑) ผลการสร้างหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยและความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

ผลการประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อหนังสือนิทาน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = ๒.๖๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตอบสนองต่อสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (Mean = ๒.๖๖) รองลงมา ได้แก่ ด้านความสนุกสนานในการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และด้านความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมตามลำดับ

จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดกิจกรรม พบว่า เด็กส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการฟังนิทาน สามารถติดตามเนื้อเรื่อง ตอบคำถาม และมีส่วนร่วมในการใช้คำศัพท์ร่วมกับผู้วิจัยได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเด็กมีความกล้าแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมมากขึ้นตลอดระยะเวลาการทดลอง

๒) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทาน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 15.76 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙.๓๙ เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์ พบว่า คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($t = ๔๒.๖๐$, Sig. = .๐๐๐) แสดงให้เห็นว่า หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยที่พบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากหนังสือนิทานมีเนื้อหา ภาพประกอบ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของเด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กเกิดความสนุกสนานและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget ที่อธิบายว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีผ่านประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและสื่อที่สัมพันธ์กับการรับรู้ของตนเอง ทั้งนี้ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ

การสังเกต และการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส การใช้หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ สีเส้น และสถานการณ์ใกล้เคียงตัว จึงช่วยกระตุ้นความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้คำศัพท์ได้ดีกว่าการสอนแบบบอกความหมายหรือการท่องจำเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ หนังสือนิทานยังช่วยให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ผ่านเรื่องราวและสถานการณ์ต่าง ๆ ภายในเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์กับประสบการณ์เดิมได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่มีความหมาย และช่วยให้เด็กสามารถจดจำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งการใช้ภาพประกอบร่วมกับคำศัพท์ยังช่วยลดความซับซ้อนของภาษา และเอื้อต่อการเรียนรู้ผ่านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ซึ่งเหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ส่วนความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านหนังสือนิทานเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งการฟัง การตอบคำถาม การสนทนา และการใช้คำศัพท์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับคำศัพท์และสามารถนำคำศัพท์ไปใช้ได้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Lev Vygotsky ที่เน้นบทบาทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อการพัฒนาภาษาและกระบวนการคิดของผู้เรียน ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคันธรส ภาผล ที่พบว่า การจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่สามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาและคำศัพท์ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักขานิสาริกบุตร ที่พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเล่านิทาน เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านภาษาสูงขึ้นและมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกลการ พานทองรักษ์ ที่พบว่า หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบสามารถส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อใช้ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กในวัยดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน การทบทวน และการใช้คำศัพท์ซ้ำในสถานการณ์ที่หลากหลาย จึงจะสามารถจดจำและนำคำศัพท์ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๔} ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า หนังสือนิทานสามารถนำมาใช้เป็นสื่อสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการเรียนรู้คำศัพท์ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสื่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถจดจำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น การใช้ภาพประกอบร่วมกับเรื่องราวยังช่วยลดความซับซ้อนของภาษา และทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ความหมายของคำศัพท์ได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะ

^{๑๔} เยาวพา เดชะคุปต์, การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร: แม็คเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๖๒), หน้า ๙๒-๙๕.

สำคัญของการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส

จากผลการวิจัยนี้ การพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ของเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ได้แก่ การเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมกับวัย การเชื่อมโยงคำศัพท์กับสถานการณ์ใกล้ตัว การใช้ภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจ การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษา และช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ได้ตามระดับพัฒนาการของตนเอง^{๑๕} นอกจากนี้หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพทั้งในด้าน การส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ด้านภาษาในระดับปฐมวัยและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาไทย^{๑๖}

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า หนังสือนิทานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหา ภาพประกอบ และรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการ และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สนุกสนาน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการจัดกิจกรรม โดยผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = ๒.๖๒) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หนังสือนิทานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

อีกทั้ง ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทาน พบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ ๑๕.๗๖ และหลังการทดลองเท่ากับ ๑๙.๓๙ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านหนังสือนิทาน

^{๑๕} ลัดดา บุญมาวรณ, “ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานแบบมีส่วนร่วมต่อทักษะทางภาษาเด็กปฐมวัย”, วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๐): ๗๒-๗๕.

^{๑๖} มล นีราพาธ และคณะ, “ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อพฤติกรรมรักการอ่านของเด็กปฐมวัย”, วารสารวิจัยทางการศึกษา, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๕): ๑๑๒-๑๑๓.

สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความเข้าใจ ความสามารถในการจดจำคำศัพท์ และการนำคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านหนังสือนิทานที่มีการเชื่อมโยงคำศัพท์เข้ากับเรื่องราว ภาพประกอบ และสถานการณ์ใกล้ตัวของผู้เรียน ช่วยให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้คำศัพท์ได้อย่างมีความหมายมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการฟัง การสนทนา การตอบคำถาม และการใช้คำศัพท์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ยังช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจึงสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของเด็กปฐมวัย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านภาษาในระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า หนังสือนิทานส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยสามารถพัฒนาความสามารถด้านคำศัพท์ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจในการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการศึกษาวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้านภาษา โดยเฉพาะหนังสือนิทานที่มีการออกแบบคำศัพท์อย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยสนับสนุนให้มีการบูรณาการการเรียนรู้คำศัพท์ผ่านนิทานเข้าไปในกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาและสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงได้ การผลิตหนังสือนิทานที่สะท้อนสถานการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของท้องถิ่น จะช่วยให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับเนื้อหา และเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนรู้

ครูผู้สอนควรเลือกใช้หรือพัฒนาหนังสือนิทานที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความชัดเจนของคำศัพท์ ความเหมาะสมของเนื้อหา และความน่าสนใจของภาพประกอบ การจัดกิจกรรมควรดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น การเตรียมความพร้อมก่อนการเล่านิทาน การเล่านิทานแบบมีปฏิสัมพันธ์ การสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราว และการทบทวนคำศัพท์ภายหลังการเล่า เพื่อช่วยให้ผู้เรียน

สามารถเชื่อมโยงคำศัพท์กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น และครูควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ หรือการใช้คำศัพท์ในสถานการณ์ใกล้ตัว เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด และการสื่อสารควบคู่กันไป การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางภาษา เช่น การจัดมุมหนังสือ การใช้สื่อภาพประกอบ หรือการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ภาษาอย่างสม่ำเสมอ ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาคลังคำศัพท์และส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในระดับปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษาของเด็กผ่านกิจกรรมการอ่านนิทานร่วมกันภายในครอบครัว เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ทางภาษาระหว่างเด็กกับผู้ปกครองมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้คำศัพท์ การสื่อสาร และการสร้างนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก การอ่านนิทานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอไม่เพียงช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว และทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากโรงเรียนสู่ชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลของการใช้หนังสือนิทานในระยะยาว เพื่อประเมินความคงทนของการเรียนรู้คำศัพท์และการนำคำศัพท์ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น รูปแบบการสอนของครู ระดับการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษา และอาจมีการศึกษาการใช้หนังสือนิทานร่วมกับสื่อหรือเทคโนโลยีรูปแบบอื่น เช่น หนังสือนิทานดิจิทัล สื่อมัลติมีเดีย หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อเปรียบเทียบผลต่อพัฒนาการด้านภาษาและการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัยในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน หนังสือนิทานถือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาและการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นสื่อที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาในระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการศึกษาในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖.

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐.

กลการ พานทองรักษ์. “การใช้หนังสือนิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาในเด็กปฐมวัย”. **วารสารศึกษาศาสตร์**. ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๓).

กัลยา วานิชย์บัญชา. **การวิเคราะห์สถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

กัลยา วานิชย์บัญชา. **สถิติสำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

คันธรส ภาผล. “การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๒.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. “การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา”. ใน **เอกสารประกอบการสอน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔.

ฉอง เพี้ยเจ็ด. **จิตวิทยาเด็ก**. แปลโดย อารี พันธุ์มณี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ทศนา เขมมณี. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๖๐.

ภัทชาณี สาริกบุตร. “ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย”. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๕).

มล นิราพาธ และคณะ. “ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อพฤติกรรมรักการอ่านของเด็กปฐมวัย”. **วารสารวิจัยทางการศึกษา**. ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๕).

เยาวพา เดชะคุปต์. **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: แม็คเอดดูเคชั่น, ๒๕๖๒.

ลัดดา บุญมาวรรณ. “ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานแบบมีส่วนร่วมต่อทักษะทางภาษาเด็กปฐมวัย”. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๐).

เลฟ เอส. วีโกตสกี. **จิตวิทยาการเรียนรู้ในสังคม**. แปลโดย อารี พันธุ์มณี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพมหานคร: สพฐ., ๒๕๖๒.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

Creswell, J. W.. การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ และแบบผสมผสาน. แปลโดย **วิฑูรย์ สิมะโชติ และคณะ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

Donald T. Campbell และ Julian C. Stanley. รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองและกึ่งทดลอง. แปลโดย **พิมพันธ์ เดชะคุปต์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

Jerome S. Bruner. การสร้างความหมายของมนุษย์. แปลโดย **คณะศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.